

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 227. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677732492736/facsimile.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

Kaspar Hammer fra Uppland,
fra helligdommen i Posse'nes såre berømmelige slot.

David Krok fra Växiö, smålænding,
lektor i teologi ved det fædrene gymnasium.

Georg Schreil,
lektor ved Skara gymnasium.

Andreas L. Hellman fra Växiö, smålænding,
lektor i teologi ved Göteborg gymnasium.

Gilius Giliusson Ehrenberg,
slotspræst hos den såre berømmelige hr. Gustav Bonde.

Rikard Gjedde,
rektor for skolen i Viborg i Finland.

Johan Bernhardsson Ølreich,
rektor for skolen i Åbo i Finland.

Arnold Hofgård fra Dalarne,
konrektor i Skara.

Gilius Achtschilling fra Gästrikland.
rektor for skolen i Mariestad.

Oluf Piil fra Västergötland.

UPPSALA.
Med smålændingen Vitus Erikssons typer.

Thesis 1.

Idet vi med ubetydelig pen ved disse bittesmå led vil aftegne Jero-
boams afguder i samt Roboams hof og statshusholdning, rødmer

25*

nem Status Roboami, Lectori benevolo Regis utriusque historiam ex I Reg: 12: non sine debito studio legendam, 57 animis inculcandam, et nocturnâ diurnaque manu versandam offerre haud erubescimus, utraque autem historia conjuncta Ideam totius mundi ac orbis imperantis animis veritatis et rationis Status optimi avidis luculenter exhibebit.

Thesis 2.

Atque priorem ut attingamus historiam, Curiam et rationem 63 Status Roboami perlustraturi deprehendimus in hoc Rege, et quæ laudem et quæ vituperium merentur.

Thesis 3.

66 Laude dignus est Rhoboamus, 1, quod rem propositam ac petitionem populi v: 5: diligentiori consilio et exquisitate deliberationi submisit, nec precipitan responsum dede-
69 rit: 2, quod consilium cum consiliarii intimis inierit: 3,
72 quod redditum ac responcionem populo pollicitus concesserit.
Vituperium autem incurrit, 1 quod Seniores canitie et
75 prudentie venerabiles, ceu ad nullam rem utiles, non sine
contemptu ac regni damno, neglexerit ac preterierit; 2,
78 quod juniorum, imprudentiorum, fortè, Venatorum, contri-
bulionum et collusorum consilis atque inani nutui rem
tamen ponderosam reliquerit; 3iò, quod postulatio populi
seqvissimis, et justissimis annuere recusaverit, ut suam pro-
diderit imprudentiam, ut regni ordinibus atque totius
imperi subjectis supplicantibus sumnam fecerit injuriam.

Thesis 4.

81 In historia Jeroboami à v: 25 ad finem hæc in laudato Rege
vituperanda occurunt: 1: civitatem ac domum regiam ex-
84 truēndam curavit, de domo autem et cultu vero veri Dei
altum est silentium; 2: pravas molitur cogitationes panicō
et vanō terrore percitus, de defensione sui regni ac rebellione

vi næppe ved at tilbyde den velvillige læser at læse begge kongers historie efter 1. Kongernes Bog, XII, ikke uden tilbørlig iver, indprænte sig den i deres sjæle og vende og dreje den med hånden både dag og nat. Begge historier vil nemlig i sælighed fremvise en ide om hele verden og den herskende Jord for de sjæle, der er havesyge efter sandhed og den bedste statshusholdning.

Thesis 2.

Og for at omtale den første historie, fastholder vi, idet vi nøjte betrakter Roboams hof og statshusholdning, både hvad der fortjener ros, og hvad der fortjener dadel hos denne konge.

Thesis 3.

Roboam er værdig til lovrinsning, 1) fordi han har underkastet den fremførte sag og folketets ansøgning (vers 5) en ret omhyggelig rádslagning og udsgået overvejelse og ikke har givet et hovedkulds svar; 2) fordi han er gået i rád med de fortroligste rádgivere; 3) fordi han har lovet og tilstædt folket at komme tilbage og give svar. Men han pådrager sig dadel, 1) fordi han har forsømt og forbigt det ældste, der er ærverdig af alderdom og klogskab, ligesom nyttige til ingenting, ikke uden foragt og tab for riget; 2) fordi han har overladt en så vægtig sag til de unge, muligvis mere uklogte jægeres, stammefællers og legekammeraters rád og tomme vink; 3) fordi han har afslætet at bifalde folketets højst rimelige og retfærdige forlangender, så at han har forrådt sin uklogskab, så at han har gjort den højeste uret mod rigets stænder og mod hele kongerigets bønfaldende undersætter.

Thesis 4.

I Jeroboams historie fra vers 25 til slutningen findes dette, som ber dadles hos den roste konge: 1) han har sørget for at opføre staden og det kongelige hus, men om den sande Guds hus og sande dyrkelse er der dyb tvivshed; 2) han tænker, skrämt af panisk og to mærsel, lave tanker om forsvaret af sit rige og israelitternes oprør og frafald, som

87 et defectione Israëlitarum, quas tamen sibi pertimescere
 haudquaquam opus habuit, cum liquet, Deum esse, qui
 regna et / stabilit et conferat, eademque, ubi visum fuerit,
 auferat; 3, Senatores Regios consilii Jdolatricis ad Jdolola-
 triam cum omnibus subjectis impulit, verâ religione et cultu
 Dei in [horrendam] Jdolatriam mutatis; 4, duo conficit et
 conflat Jdola [que] in Dan et Bethel [collocavit], Dan
 93 significat domum iudicij seu Regis ac justitiae, hinc idola
 avaritiae, superbiae, doli mali, ambitionis et adulatio[n]is in
 aulis Principum adorantur. Alterum Jdolum in Bethel seu
 96 domo Dei collocavit, hinc Ecclesia multis heresibus, injuriis,
 sacrilegiis, et vano vel tepido religionis exercitio onusta
 ingemiscit; 5, instituit festa Deo disp[lic]entia seu ēr[re]ptata
 99 ἀνθρόποις, ordinat sacerdotes, violatō justō vocandi jure,
 Deo adversos, instituit cultum sacrificiorum, à qvō Deus
 totâ mente abhorruit.

102 Thesis 5.

Positis jam fundamentis curta atque angustæ hujus dispu-
 tationis, consideranda veniunt Jdola Jeroboami, eaque vel
 105 Ecclesiastica in Bethel, seu Ecclesia ac domo dei, vel poli-
 tica in Dan seu domo iudicij, Regis ac justitiae, atque hæc
 Jdola in curia per rationem Status Rhoboami collocantur.

108 Thesis 6.

Deprehendimus autem nullum regni Jeroboamitici (de aliis
 enim orbis imperantis imperiis ac regnis in tota hac disputati-
 one ne verbum quidem eloquimur) ordinem aut statum ab
 111 hac Jdolatria Jeroboamica immunem ac liberum esse, sed tem
 in orbe imperante procedere, ut Dan: 3; ubi omnes, maximi,
 114 medioxumi, minimi adorant imaginem auricam. Recensebi-
 mus itaque idola 1: in statu politico seu Dan collocata, et
 quidem Regum Israëlis, ministrorum regiorum, [Commis-
 sariorum, Consiliariorum atque officiariorum Regiorum,]

han dog slet ikke havde nødig at frygte så meget, når det er klart, at det er Gud, som både afstiver og overdrager og fratager riger; 3) han tilskyndede de kongelige råder med afgudsdyrkertens råd til afguds-dyrkelse sammen med alle undersætterne, idet den sande tro og Guds dyrkelse bliver forandret til afskyelig afgudsdyrkelse; 4) han forfærdiger og støber afguds billeder, som han har anbragt i Dan og Bethel; Dan betyder dommens eller kongens og retfærdighedens hus; herfra tilbedes afguds billeder for havesyge, overmod, bedrageri, ærgerrighed og smiger i fyrsternes slotte. Det andet afgudsbillede anbragte han i Bethel eller Guds hus; heraf stammer kirken, belæsset med mange kætterier, uretfærdigheder, vanhelligelser og tom eller funken trosudøvelse; 5) han indstifter fester, der mishager Gud eller menneskenes befalinger, han indsætter præster under krenkelse af den rette kaldsret, han indstifter offertjeneste mod Gud, fra hvilken Gud giste tilbage af hele sit sind.

Thesis 5.

Idet nu grundstenene for denne korte og sammentrængte disputats er lagt, kommer Jeroboams afguds billeder i betragtning, og det er enten de kirkelige i Bethel eller Guds kirke og hus eller de politiske i Dan eller dommens, kongens og retfærdighedens hus, og disse afguds-billeder opstilles ved hoffet gennem Roboams statshusholdning.

Thesis 6.

Men i Jeroboams rige (thi vi taler ikke engang blot et ord om de andre storriger og riger på den herskende jord under denne disputats) finder vi ikke, at nogen rang eller stand er fri og frigjort fra denne Jeroboams afgudsdyrkelse, men at sagen skridt frem på den herskende jord (ligesom i Daniel III), hvor alle de største, middelstore, mindste tilbeder guldbilledet. Vi vil derfor opregne de afguds billeder, der 1) er opstillet i den politiske stand eller Dan, og der er jo af Israels konger, kongelige ministre, kommissærer, kongelige råder og officerer, civile og krigsmæssige, personale i hof og domstole, og hvilket navn de end fry-

civilium, bellicorum, Curalium, Judicialium, et qvocunque
demum nomine gaudeant. 2: cnumerabimus in statu Eccle-
siasico Idola Pontificum seu Episcoporum, Rabbinorum
seu Professorum, Lectorum seu concionatorum Jeroboami
Aulicorum in Bethel seu domo Dei collocata.

123 Thesis 7.
124 Idola Jeroboami et reliqvorum Regum Israëlis vel sunt
Ecclesiastica vel Politica, vel œconomica et qvidem alia in
126 pace, alia in bello, alia negative, alia positive, coluntur.

163 Thesis 8.
129 Venerantur Reges Israëlis idola ecclesiastica, cum 1) civibus
Ecclesiae invitris, vi quasi et tyramide, jus vocandi sacerorum
ministros contra verbum Dei cripunt, [calvâ] utut adhibitâ
excusatione, qvod subjecti suum jus sponte in Reges
132 transtulerint, cum tamen (veritas modò audiatur) violentiâ
intoleranda illud Ecclesie jus, ut ministrorum regiorum
marsupia aurô impleantur, vel scorti Magnatum sacri Mini-
135 sterii Candidatis pro legitimis conjugibus obtrudantur, sit
ademptum. 2) Eadem Idola [in] Bethel adorant Reges
Israëlis, cum, ob carnalem respectum, ob hypocrisin et adulata-
138 torias gratulationes indocti, rudes, inepti ad Episcopatum,
Professiones et lautiora munera sacra, absque ullo ex-
aminac aut doxapagia extolluntur, dignioribus et doctioribus
141 per injuriam abjectis, spretis et neglectis, ut habetur Eccles:
10: v. 5.6.7. confer 2. Macch: 4. v. 7: 3) Eadem Bethelis
Idola coluntur, cum Reges Israëlis bona et prædia Ecclesi-
144 astica per sacrilegium diripiunt, et in profanum et secularum
usum avertunt. Ad extremum, cum oscitanter verbum
Dei et admonitiones sacras, obstructis auribus et animis
147 audiunt, item interdum etiam saxis obruvunt sacros monitores
2. Parall: 24: v: 21: et cap: 25: v: 16: tunc autem Neronis
ac Herodis filii existunt legitimi.

der sig over; 2) i den kirkelige stand vil vi opregne ypperstepræster-
nes eller biskoppernes, rabinernes eller professorernes, levitternes
eller Jeroboams hofpræsters afgudsbilleder, der er opstillet i Bethel eller
Guds hus.

Thesis 7.

Jeroboams og de øvrige israelitiske kongers afgudsbilleder er enten
kirkelig eller politiske eller økonomiske, og nogle dyrkes jo i fred, andre
i krig, nogle negativt, andre positivt.

Thesis 8.

Israels konger tilbeder kirkelige afguder, når de 1) mod Guds ord
med vold og så at sige tyranni fratager Kirkens borgere mod deres vilje
rettet til at kalde tjenere til helligdommene, idet der blev anvendt
den skældede undskyldning, at undersætterne af egen drift har overført
deres ret til kongerne, da dog (sandheden skal nu høres) den ret med
utådelig vold er frataget kirken, for at de kongelige ministres pung
kan fyldes med guld, eller stormændenes skøger pånødes den hellige
tjenestes kandidater som lovformelige ægtefæller; 2) Israels konger
tilbeder samme afgudsbilleder i Bethel, når ulyerde, udannede, tåbelige
på grund af kødeligt hensyn, på grund af hykleri og smigrende lykensk-
ninger uden nogen eksamen eller prøvelse ophejes til bispedømme, læ-
restole og fornemmere hellige embeder, idet de mere værdige og lærlende
med urette bliver forkastet, foragtet og forsømt, således som det findes i
Prædikerens Bog X, vers 5. 6. 7, jf. 2. Makkabæerbog IV, vers 7; 3)
samme Bethels afgudsbilleder dyrkes, når Israels konger ved kirkeran-
ner over kirkegens gods og jordegods og tilvender sig det til uindviet og verds-
ligt brug; sluttelig, når de med forstokkede øren og sjæle ligegyldigt
hører Guds ord og de hellige pámindelser; fremdeles overdaenger de
undertiden også de hellige pámindere med sten - 2. Kronikernes Bog
XXIV, vers 21 og XXV, vers 16. Men da er de ægte sønner af Nero og
Herodes.

150 Thesis 9.

Idola Jeroboami politica, sunt vel civilia, vel bellica, illa respiciunt vel [domum] judicii seu summi juris, vel domum supplicationum seu cancellos, vel ararium, et alias publicas regni Jeroboami aedes, ut et regni bona, silvas, arces, prædia.

Thesis 10.

156 Eheu! non absque lamentis et subjectorum querelis videre et observare licet, quod Reges Israëlis sæpi [vident] alienis oculis, audiunt alienis auribus, respondent alienorum labiorum oraculis, regunt atque administrant alienis manibus. Natos, insitos, atque ingenuos regni ordines et cives, antiquo stemmate, avitâ fortitudine ac virtute, nec non 162 verâ nobilitate claros ceu *τερπίωνα* et fungum altô [prætercum] superciliâ, omittunt, negligunt, atque repudiant, in horum locum electis, cooptatis, atque ad summum fortunæ, 165 bonorum, honorum, et munerum fastigium evectis ac promotis exoticiis / atque extraneis, peregrinisque, nugalitoribus, Venatoribus, [pistoribus], lippis, Tonsoribus, lixis, 168 calonibus, [fricticiceris] et nucis emptoribus, Agyrta, circumforancis, blateronibus, et gerrarum sicularum venditoribus, Adulatorum, mimorum, momorum, parasitorum et 171 leonum quisq[ue] atque [umbbris] phantasticis ac fanaticis, non sine Ecclesie damno, Patrie luctu, bonorum gemitu, et ipsius Regis Israëlis pernicie ac calamitate.

174 Thesis 11.

Imprudentia, juris patrii ignorantia, tedium jus dicendi, indulgentia scelerum, nimia, nausea ac negligentia audiendi afflictorum supplications, obedientia exoticiis adulatoribus 177 præstata, sunt haud infima certè Jeroboami idola politica.

Thesis 9.

Jeroaboams politiske afguds billeder er enten borgerlige eller militære. De vedrører enten domhuset eller højesterets hus eller kancelliet eller skrankerne eller skatkammeret og andre offentlige residenser i Jero-boams rige som f. eks. rigets gods, skove, borge, jordegods.

Thesis 10.

O ve, man kan ikke uden jamren og klager fra undersætterne se og sagtage, at Israels konger ofte ser med fremmede øjne, hører med fremmede øren, svarer med fremmede læbers orakelsvar, styrer og forvalter med fremmede hænder, de forbigår, udelukker, forsømmer og forkaster rigets indfødte, mædfødte og indsigtsfulde stænder og borgere af gammel stamme med tapre og dydsircde forfædre samt berømte for sandt adelsskab ligesom smuds og swamp i dybt hovmod, idet der i disse sted udvælges, optages, ophøjes og forfremmes udflændinge og fremmede og omstrejfere, vindbøtler, lykkejaegere, øbagere, øjcnsvage, barberer, marketendere, trosknægte, kæbere af ristet ært og nød, bedrægere, onløbere, sladderhanke, sælgere af siciliske bagateller, fantastiske og fanatiske udskud og skygger af spystslikkere, komedianter, spottere, snyltekæster og ruffere til lykkens, de gode æresbevisningers og embeders højeste top ikke uden tab for kirken, sorg for fædrelandet, klagen fra de gode og ødelæggelse og undergang for selve Israels konge.

Thesis 11.

Uålogskab, uvidenhed om fædrelandets ret, ledc ved at øve ret, eftergivenhed over for forbrydelser, alt for megen kvalme og ligegyldighed under påhøring af de ulykkeliges bonnet, lydighed, udvist over for fremmede smigere er til visse næppe de ubetydeligste politiske afguds-billeder hos Jeroboam.

Thesis 12.

180 Injuria est idolum horrendum ac tyrannidi affine, cum
princeps incitamentis adulatorum, formam regiminiis mu-
taturus, convocatos regni ordines, portis clausis, morte,
183 gladiis, igne, bonorum confiscatione cogit, adigit, et com-
pellit, jure suo cedere, ut antiquis regni privilegiis, im-
munitatibus ac libertatis insignibus exuantur, spolientur, ac
186 preventur. Qibus rebus sit, ut nobiles ac regni ordines,
adempta per coactionem libertate, ctiam, interpositis vel
mille juramentis, regi suo Iseālis nunquam post hac bene
189 velint, nec candidè et sincere cupiant.

Thesis 13.

Colitur aliud, immane injuriæ idolum, cum servi, vasalli aut
192 clientes alicujus proprietarii ac Domini, tot tributa, census,
ac vectigalia solverint, ut depauperati et omnibus bonis ex-
uti panem mendicando quærcere cogantur, nullis interim
195 redditibus ad verum Dominum prouenantibus, fundo, in-
super devastati: ipse interim Dominus plena Jeroboami
tributa et vectigalia pendere tenetur, quâ tyrannide im-
198 manior excogitari neqvit ulla. Nimis autem his exactionibus
et pressuris qibus nobiles, ignobiles, divites, si qui sint, et
pauperes pastorum et sacerorum munorum antistites, ut
201 et politicorum promiscue absque ullô discrimine, sicut hâc
sive ratione, sive excusatione, quod omnium tutela ac de-
fensio agitur, obnoxii involvuntur, omnem sui amorem in
204 animis subjectorum extinguit, everrit et extirpat, [Jero-
boamus,] cum malit metui quam amari, injecto insuper ori
165 ac [labii] subjectorum Souverainitatis capi-/strō, loris,
207 frænis, atque habenis, ut né contra illicitum ac Deo ini-
micum imperandi modum, [hiscere,] nec eloqui, nec fari
aut agere præsumant. Sed conscientis, gemitibus, precibus,
210 ac suspiriis dominari neqvit, [quocirca subjecti non ex

Thesis 12.

Uret er et rædsomt, med tyranni nærbeslægtet afgudsbillede, når fyrfsten, der efter smigretes tilskyndelser vil forandre styreformen, nøder, driver og tvinger rigets sammenkaldte stænder, efter at portene er lukkede, med død, sværd, ild, beslaglæggelse af gods til at afstå fra deres ret, så at de fratages, beroves og frarøves rigets gamle privilegier, immuniteeter og tegn på frihed. Herved sker det, at adelige og rigets stænder, efter at friheden er borttaget ved tvang, skønt der ligetedes er sat omtrent 1000 eder i pant, herefter aldrig kan lide eller rent og oprigtigt ønske godt for deres Israels konge.

Thesis 13.

Men et umådeligt afgudsbillede for uretfærdighed dyrkes, når en eller anden jorddrots og herres tjenerne, undergivne, klicnter betaler så mange ekstraskatter, skatter og afgifter, at de, forarmede og berevede alt gods, tvinges til at skaffe det daglige brød ved at rigge, idet der i mellemtíden ikke fremkommer nogle indtægter til den rette herre. Selv om grunden desuden er lagt øde, skal herren betale Jeroboam fulde skatter og afgifter, og der kan ikke udtales noget mere umådeligt end denne tyranni. Men ved disse alt for store opkærvninger og udpresninger, hvormed velbyrdige, vanbyrdige, rige, hvis sådanne findes, og fattige, præster og de hellige embeders føresatte såvel som de politiske i fleng uden nogen forskel enten under denne opdigtede fornuftgrund eller undskyldning, at det drejer sig om alles beskyttelse og vern, præsgrave tilhylles, udsletter, tilintetgør og udrydder Jeroboam al kærlighed til sig i undersæternes sjæle, når han hellere vil frygtes end elskes, idet der desuden på undersæternes mund og læber bliver lagt en suverænitets grime, temmer, bidsler og tojler, at de ikke skal driste sig til at mukke, ej heller udtale sig om eller sige eller handle imod denne ulovlige og gudsfiendske måde at herske på, men Jeroboam kan ikke herske

intimis fibrarum recessibus, sed extremis modo labiis,
pro Rego Jeroboame et regnatrice domo preces fundant].

213

Thesis 14.

Nimia Jeroboami indulgentia in plectendis Principibus [ac] ducibus [belicis], proditionis aperae convictis, prostrata scilicet disciplinâ militari, est Idolum plusquam execrabilis, quod etiam periclitante patria, colitur et adoratur; unde contingit, ut milite gregario vel ob vile aliquod Facinus, vel ob [flagitatum] stipendum, quod officiorum furtivis manibus gregario militi surripiunt, suspendiō ac morte mulctatō, duces maximi et medioximi, qui integros exercitus inter necioni dederunt, et qui alias mille mortibus dignas prodiciones commiserunt, ob affinitatem assentatorum, eorumque, Rege Jeroboamo exoratō, interpositis precum fallacias, innocui, vita integrī scelerisque puri [pronunciantur] fortē levi multā onusti.

Thesis 15.

228 Idola Jeroboami domestica varia sunt, sed praecipue, violatio [fœderis] conjugalis, adulterii et vagis libidinibus contumaciati, quibus Deum ad implacabilem eandemque justam excitat iram, se ac domum regnaticem infandā labe inficit, patriam ultimo discrimini exponit, hostibus devincendis haudquaquam par [aut] sufficiens, exercitu ob id genus flagitia diris quasi devote, unde fit, ut multarum Litaniarum et supplicationum publicarum, juxta literam sed non spiritum severius injuncte promulgationes, Deo minimè placeant, quippe 237 qui cultum exigit atque efflagitat ἀπόστολος Jac: 1: Nec è templo in lupanar migrare uncis Domini dignum censemur. Fuge itaque Jeroboame, domesticum tuum Idolum Prispo 240 sacrum, ut nè, ceu David et Salomon plures regni portiones

over samvittigheden, stønnen, bønner og suk, hvorfor undersætterne udgyder bønner for kong Jeroboam og herskerhuset ikke fra fibrenes inderste lønkanre, men blot fra læbernes yderkanter.

Thesis 14.

Jeroboams alt for store eftergivenhed over for de fyrster og hærførere, der er overbeviste om åbenlyst forræderi, nemlig den omstydte krigstugt, er et mere end forbandelsesværdigt afgudsbyllede, fordi det dyrkes og tilbedes, når fædrelandet står på spil, hvorf af det hænder, at når den menige soldat enten på grund af en betydningsløs misgerning eller på grund af krav om den sold, som officererne stjæler fra den menige soldat med tyvefingre, bliver straffet med hængning og død, erklares de største og middelstore færførere, som har givet hele hære til nedhugning, og som har begået andre forræderier, værdige til 1000 (gange) døden, på grund af smigernes nære forbindelser og – efter anråbelse af kong Jeroboam – deres bedrageriske bønners mellemkomst for uskyldige, renlivede og skyldfri, muligvis bebyrdet med en let plet.

Thesis 15.

Jeroboams hjemlige afgudsbyller er forskelligartede, men især krænkelse af ægteskabsbänder, der er besmitten med hor og lsc forbindelser, hvorev han opægger Gud til uforsonlig og i lige måde retfærdig vrede, fordærver sig og kongehuset med en afskyelig plet, udsætter fædrelandet for den yderste fare, da han næppe er på højde med eller i stand til at overvinde fjenderne, da hæren er hengiven til forbandelser på grund af den art skændsler, hvorf af det kommer, at bekendtgørelser om de mange offentlige litanier og bønner, der strengt er pålagt efter bogstaven, ikke efter ånden, på ingen måde behager Gud, som jo kræver og fordører uplettet dyrkelse, Jakobs Brev I, og det anses ikke for værdigt for Herrens salvede at gå fra kirken til bordellet. Undgå derfor, Jeroboam, dit hjemlige afgudsbyllede, helligt for Priapus, at du ikke som David og Salomon skal miste flere dele og lod-

et partes amittas, vicinisqve Philistaeis cedas, atqve apud Deum jure tibi infensum indesinenter male audias.

243 Thesis 16.

Vidimus, non adoravimus, sed profligavimus et prostravimus Spiritu Eliae muniti idola haec Jeroboami politica et Ecclesiastica: reliquum jam nunc est, [ut] perlustremus Idola Ministrorum regiorum, Consilistariorum intimorum, [Cancellariorum], Questorum, erariorum / publicae pecuniae Numeratorum, summorum Commissariorum, Imperatorum ac ducum bellicorum, Secretariorum, Judicium Summorum, Provincialium et infimorum Consulum et Senatorum, Publicanorum, Scribarum, Praefectorum, et quod demum nomine insigniantur.

Thesis 17.

255 Horum statuum atqve ordinum Idola in multis convenient, quippe qvæ et ab omnibus et singulis coluntur et adorantur contra Exod: 18. v. 21 confer psalm: 82: v. 3: seqv: suntqve horum Idola politica Avaritia vitorum regina ad unum omnium, dolus malus, fraudulentia, turpis et sordidae sordidi lucri cupiditas, superbia atqve ambitio, pectore, ore, gestibus et vestibus declarata, abominatio pietatis, ceu qvæ rationi status aduersetur, adulteria, et alienarum uxorum contrectationes, concubinatus, pellicatus, libidines vagæ, scortationes pro ludo et joco habite. Monopolia et alienarum hereditatum, induit diplomaticis Jeroboami fraudulenter impetrati, rapinae, injurie, fraudes, judicia ac testimonia falsa, et si qvæ sint plura milles millena millia. Hinc jura venduntur. Ecclesiæ venum exponuntur, rege frustre prohibente immò mortem minitante, munera civilia, bellica, sacra, auctioni obnoxia prostant. Venia datur corvis, vexat censura columbas; venalia jura, Tempa, sacerdotes, coelum et venale, Deusqve. Patria proditur, proditio à proditorum

der af riget og bøje dig for filistrene i nabolaget, og du skal uophørligt høre ilde hos Gud, der med rette er opbragt på dig.

Thesis 16.

Vi har set, ikke tilbedt, men vi har nedstyrter og nedlagt disse Jeroboams politiske og kirkelige afguds billeder, bestyrket med Elias' ånd; tilbage står nu, at vi belyser afguds billeder hos de kongelige ministre, nærmeste rådgivere, kancellister, kvestorer, skatmestre, rentemestre, højkommissærer, feltherrer og krigsøverster, sekretærer, højesteretsdommere, herredsfogeder og birkedommer, borgmestre og rådmænd, toldere, skrivere, statholdere, og med hvilket navn de end kendetegnes.

Thesis 17.

Disse stillinger og stenders afguds billeder mødes i meget, da de jo også dyrkes og tilbedes af alle og enhver, mod 2. Mosebog XVIII, vers 21, jf. Salme LXXXII, vers 3 ff. Der er følgende politiske afguds billeder: havesyge, den lasternes dronning til det allermeste, bedrageri, skændig træskhed, smudsigt begær efter smudsig vinding, overmod og ørgerrighed, erklæret med hjerte, mund, fagter og klæder, afsky for fromhed, ligesom den, der står i modsætning til statshusholdningen, ægteskabsbrud og befaling af andres hustruer, konkubinførhold, med-hustruforhold, løse forbindelser, skørlevned, der anses for leg og spøg, monopoler og bevillinger på andres arv, der bedragerisk er opnået ved Jeroboams dokument, røverier, uretfærdigheder, svig, falske domme og vidnesbyrd, og så sandt som det er flere tusinde gange tusindfold tusind. Herved sælges rettigheder, kirker udbydes til salg, skont kongen forgives forbyder, nej tværtimod truer med døden; borgerlige, militære, hellige embeder er til salg, man giver ravnene tilgivelse, den plager duerne med censur; rettigheder, kirker, præster er til fals, himmelen og Gud er til fals, fædrelandet forrådes, forråderiet dækkes med forstulelse, undskyldes, mildnes, svækkes af forrådernes svogre efter lange

273 affinibus, per longas disputationes collegiorum, Jeroboam&
exorat& et blanditiis assentantium irretit&, fuc& tegitur, excu-
satur, mollitur, extenuatur, condonatur tandem, h&c pro-
276 ditori injunct& pena, ut in predio suo, mero ac ventri indul-
geat, et proditorum suum corpus omnibus deliciis ad mor-
tem usqve conficiat. Interim miserrima, luctuosissima et
279 calamitosissima patria, ab his latronibus, fratribus societatis
incendiaria de la Brosse laceratur, infamatur, exsugitur,
spoliatur, evacuat&, et ex iinis fundamentis dejicitur.
282 Attende& cte&, vindicate, plectite, punite, et amaras radices
patria damnosas extirpare! audite, qv&eso, pietatem inge-
miscentem! Iuge& proscripta in exilium aeternum jura!
285 dolete extorrem prudentiam, lamentamini candorem evani-
dum! acerbis deflete lacrimis bonorum ruinam et totalem
167 288 agonizanti patria, sed clandestinam eversionem. Piget autem
me st&ygii hisce et infernalibus furiiis ad clavum et / gubern-
acula regni Jeroboamici sedentibus ulterius genua flectere,
iisqve vel enumerandis vel castigandis citius immori qvam
291 immorari. Audio tamen Jdolum Avaritiae ac &ogoperyias rem
et causam suam tutari, qvod hujus Jdoli adoratores obver-
tunt, se nimis exacti&bus, et impositi& tributis coactos,
294 imm& propri& stipendio privatos, munera sacra, civilia,
bellica licitanti& vendere. Sed nos hanc controversiam non
facimus nostram, rem proinde in medio relinquimus dict&
297 Paulin& moniti: non facienda sunt mala, ut eveniant bona.

Thesis 18.

Pergimus ad Jdola bellica eaque numer& fere carentia, qv&
300 venerantur maximi, medioxumi, minimi, ut vix cis saltem
enumerandis nos agnoscamus parcs. Fando inaudivimus
Imperatores, duces, et officiarios, alieni Regis pecuniis, et
303 auro exotic& corruptos, non sine perjurio, integros exer-
citus hosti prodere, castella et castra suae fidei ac tutel& com-
missa dedere, regionem vel propriae Regis, vel qvam ille justis

diskussioner i kollegierne, efter at Jeroboam er anråbt og indfanget af smigernes smiger, eftergives, efter at forræderen omsider har fået pålagt denne straf, at han kan hengive sig til drik og frådseri på sit gods og svække sit forræderiske legeme med alle delikatesser indtil doden; i mellemtíden sønderrives, bringes i vanry, antændes, udsuges, plyndres, udtømmes og nedstyrtes det såre ulykkelige, sorgelige og hjemsøgte fædreland fra de sidste grundsten af disse røvere, brødre af brandstiftelskabet de la Brosse. Givagt, himle, hævn, straf, gengeld og udryd fædrelandets bitte farlige redder, hør, beder jeg, den sukkende fromhed, sorg over retten, der er fordømt til evig landflygtighed, sål smerte over den landflygtige klogskab, sorg over den svindende oprigtighed, begræd med briter tårer de godes ødelæggelse og fuldstændige, men hemmelige tilintetgørelse af det kæmpende fædreland; men jeg ærger mig over yderligere at boje knæ for disse underverdenens og helvedes plageänder, der sidder ved zoret og styréinden i det jeroboamitiske rige, og vil snarere dø end dvæle ved enten at opregne eller at straffe disse. Jeg hører dog, at dette afgudsbilledede for havesyge og griskhed efter gaver så at sige beskytter sit forhold og sin sag, fordi tilbederne af dette afgudsbilledede tænker på, at de, tvunget af alt for store krav og pålagte skatter, ja snarere berøvet eget underhold, sælger gejstlige, borgerlige, militære embeder til dem, der byder; men vi forårsager ikke denne trætte, vi lader derfor vor sag uafgjort, mindet om Pauli ord: »Man skal ikke gøre ondt, for at der kan komme godt deraf.«

Thesis 18.

Nu fortsætter vi til afgudsbillederne for krig, og de mangler næsten tal, som de største, middelstore og mindste tilbeder, så at vi erkender os næppe jævnbyrdige til i det mindste at opregne dem. Vi har hørt sige, at fæltherre, øverster og officerer var blevet bestukket med en fremmed konges penge og fremmed guld, og at de ikke uden menet forræder hele hære til fjenden, overgiver forskansninger og borge, der er betroet deres troskab og beskyttelse, hærger enten deres egen konges område

306 repetit armis, flammis, incendiis, direptionibus ac cædibus,
 longè truculentius quam ipsum hostem devastare. Opportu-
 num tempus negligere, et [negligenter] terere, hosti clau-
 stris inclusò elabendi rimam et occasionem aperte, ut in-
 columis evadat, clandestina sed nefaria literarum commercia
 cum hoste ultra citroqve habere, è regione occupata non
 312 hostes, sed boves et oves abigere, in publico prælio copiarum
 cornua confundere, ut sinistrum cornu cum sinistra fortuna
 haud raro sed plus vice simplici conflictetur, sopore ac somno
 315 obrutos hosti [insulam] invadendi copiam facere, ducibus
 interim de supra Domini potestate rixantibus, [donec]
 superveniens Philippus aliquis, non sine ingenti strage, li-
 318 tem dirimat, diremptum cum largo sanguine deponat. Con-
 siliarios intimos militares prava et perversa suggerere consilia
 vel de tempore protrahendo, vel de exercitu dividendo, et
 321 parte ejus in medium hostium agmen immittenda, vel de urbe
 plusquam munitissima et humana ope vix supersibili, frustra
 et incassum ponte fracto oppugnanda, vel de civitate Christi-
 324 ani alicujus Regis justo commeatu ac re frumentaria non
 instruenda, in quibus et ejus furfuri sexcentis / aliis, im-
 prudentissimarum mentium consiliarii bel-
 327 lifici, ut haberet volunt, à mascula rusticorum prole bellum vel
 per transennam perlustrante exploduntur, deridentur, ex-
 sibilantur, et aternis diris devoventur. Porrò compertum
 330 habemus, eadem idola bellica non abstinuisse ab insidiis
 Regi et toti patriæ collocandis, nec non omne flagitorum
 genus in bello exercuisse, impunitatem tamen à plusquam
 nimis indulgentissimo Rege consequuta. Sed qvosnam
 333 Fructus ejusmodi præditionis et diuturnæ moræ, nec non
 336 præter jus fasqve concessæ impunitatis sperabimus et præ-
 stolabimur? respondeo: pacem perniciosissimam, luctu-
 osam, fœdam, bonisqve deplorandam omnibus, laceratam
 339 patriam, et in suis, si non cineribus, certè suspiriis anhelan-

eller det, han søger at genvinde med retfærdige våben, med flammer, ildspåsætterer, udplyndringer langt mere råt end fjenden selv, for sommer det gunstige tidspunkt og spilder den forsommeligt, åbner en revne og en anledning for fjenden, der var indesluttet af forsvarsan-
tinger, til at undvige, således at han undslipper uskadt, de har hemme-
lige, men skændige brevlige handler frem og tilbage med fjenden; de rover ikke fjenderne fra den besatte egn, men øksar og forråd, de sammenblander hærens floje under offentligt slag, således at venstre flej næppe sjældent, men mere end én gang kempet med ulykkeligt udfald, de skaffer, overvældet af sovn og dvale, fjenden adgang til at angribe øen, idet hærførerne i mellemtidens kivedes om den høje-
ste kommandopost, indtil en eller anden Filip, der kom uventet, ikke uden et umådeligt nederlag, bilagde den bilagte strid og bragte den til opfør med et stort blodbad; de fortroligste militære rådgivere ud-
tænker dårlige og onde råd enten om at trække tiden ud eller om at delc
haren og sende en del af den midt ind i fjendernes slagorden eller om at angribe en mere end velbefæstet og med menneskelig kraft næppe overvindelig by, forgæves og til ingen nytte, da broen blev afbrudt,
eller om ikke at forsyne en eller anden kristen konges stad med rimeligt
forråd og kornforsyning, med hensyn til hvilke og dette skalts 600 andre
planer, såre uklogt sinds kolde og adsplittede planer (efter de samsoni-
ske ræves skik) de såre vise krigsråder (som de vil regnes for) udklappes,
udles, udspibes og ofres til evige forbandelser af en bondesen af mand-
kona, der oplyser krigen eller snaren. Fremdeles har vi erfaret, at samme krigsafgudsbilleder ikke har afholdt sig fra at lægge baghold mod kongen og hele fædrelandet samt har udøvet enhver art skeudsler i krigen, (men) at de dog ikke er blevet straffet af den mere end alt for hejst eftergivende konge. Men hvilke frugter af dette forræderi og den daglige tøven samt den ustraffethed, der er tilstættet hinsides ret og billighed kan vi håbe og ventu på? Jeg svarer: en højst ødeleggende, sør-
gelig, hæslig og for alle gode beklagelig fred, et sørderrevet fædreland, som stønner, skriger og er stedt i pine – om ikke under sin aske, så til visse under sine suk, så at jeg undrer mig over, at himlenes retfær-
dighed ikke nedstyrter ild over disse skændige forrædere og død-

tem, vagientem et in agone constitutam, ut mirer, justitiam
 celorum non immuniter ignem in nefarios istos proditores et
 342 perniciosos consiliarios, tot malorum, totque infortuniorum
 fabros et autores exitialis, vel terram faucibus suis apertis
 eosdem deglutire et absorbere nolle. Da, quæso, rationem,
 345 quod non cœlum et terra de iis vindictam sumat justissimam?
 respondco: quia nec in celo nec in terra locum merentur,
 si quis qvippe et inferni candidati. Manet tamen in vigore
 348 suo tritum illud vicinorum nostrorum Danorum puta, prover-
 bium: Mand henger de smaa tyfve och lader de store gæse.

Thesis 19.

351 Jam ad Idola in Bethel collocata, seu Ecclesiastica, quæ
 Ecclesiam Dei infestant; animadvertisimus enim Pontifices ac
 Rabbinos Judeorum, non minoribus sed vel paribus vel
 354 longè deterioribus excellere vitiis; qvippe qvorum haud ita
 pauci sunt tepidi non Deo ministrantes, sed Jeroboamo et
 357 ministris Regiis, more Parasitorum, minorum atque
 adulatorum blandientes, caudam vulpinam ad cuiusvis
 nutum vibrare. Duplicità autem heic offendimus Idola voca-
 tionis scilicet et administrationis. Item, Pontifices nostri,
 360 posthabitā Ecclesiā ejusdemqve curā et custodiā, in novam
 nobilitatis formam et Metamorphosin conversi, alienis [eis-
 que mundanis] superbunt plumis, Διοφορίας flatu ac
 363 κενοδοσίᾳ fastu insaniantur Matth: 6: v: 2 et seqv: Matth: 23
 per totum / Philargyrias (φιλαργυρίας) flammis ac incendiis
 366 consumuntur, ut mirum sit, quod non in cineres abeant et
 vaporem. Miseros et in omni sevo flebiles Pastores sibi sub-
 jectos justō gravius affligunt, ceu κατακυρίων τῶν κάτημάν
 [1. Pet. 5: v: 3:] exhauriunt, et præter jus et æquum, impo-
 369 sitis tributis evacuant, et pessundant, ut Jeroboamo et
 summis ejus Commissariis adulentur, propriaque compleant
 marsupia, ubi miseri Pastores bestias illas Papales adorare
 372 et muneribus onerare, coguntur, regulis ipsorum, quid in-

bringende råder, ødelæggende smede og ophavsmænd til så mange andre og så mange ulykker, eller jorden med sine åbne svælg ikke ville opsluge og optage samme. Giv, beder jeg, grunden til, at himmelen og jorden ikke tager den mest retfærdige hævn over dem; jeg svarer: eftersom de hverken fortjener plads i himmelen eller på jorden – de er jo underverdenens og helvedes kandidater – forbliver dog vore næbors, nemlig danskernes gængse ordsprog i kraft: Man hænger de små tyve og lader de store gå.

Thesis 19.

Nu til de afgudsbilleder, der er opstillet i Bethel, eller de kirkelige, der truer Guds kirke; thi vi bemærker, at bispene og jødernes rabbiner ikke udmaørker sig ved mindre, men enten ved samme eller langt værre laster (af hvilke jo således næppe få er lunkne), idet de ikke tjener Gud, men Jeroboam og de kongelige ministre og smigrene efter snyltekæsters, skuespilleres og spyslukkeres skik og logrer med rævehalen efter enhvers nik. Men her støder vi på dobbelte afgudsbilleder, nemlig kaldets og forvaltningens. Fremdeles bryster vore bisper sig under til sidesættelse af kirken og omsorgen for og vernet af samme, idet de har forandret sig til en ny fornemheds form og skikkelse, af fremmede og for dem verdslige fjer, de raser af opblæsthed og griskhed, værgerrighed og stolthed, Matthæus VI, vers 2 ff., Matthæus XXIII i sin helhed; de fortørres af pengebegærets flammer og ild, så at det er forunderligt, at de ikke går under i aske og damp; de hjemsøger alvorligere end retfærdigt de ulykkelige og til enhver tid beklagelige præster, der er underkastet dem, og udplyndrer dem som dem, der behersker gejstigheden, 1. Peters Brev V, vers 3, og de udsugger og ødelægger dem med pålagte skatter ud over ret og billighed, for at de kan krybe for Jeroboam og hans højeste kommissærer og fyldte deres egne punge, hvor de ulykkelige præster tvinges til at tilbede de papiske dyr og belæsse dem med gaver, idet deres underkonger (hvad siger jeg?), deres svende, ikke bliver forbigået eller lades uden gaver;

qvam, famulis non præteritis nec indotatis. Qualis enim
 Dominus, talis servus, Matth: 8: v: 9: Etenim prædae ac
 375 rapinae seu cornix in luce vel sylva glocitans, ceu vulpes
 ascribus inhiant retia tendit; superbiæ, ambitionis et arrogan-
 tia flatu et fastu haud secus ac massa, Pistoris, Os: 7: v. 4:
 378 intumescent; in typos seculares, profanos ac politicos prorsus
 transfusi, pastorees gregis dominici at alios sacrorum Mini-
 381 stros haud aliter ac περιουσία, pro nihilo habent et
 flocci aestimant; commodis Pastorum aut Ecclesia ejus, qui
 jus in omnes habet, neutiqvam invigilant. Sicut autem agri-
 384 colæ larvas et terriculamenta in frugibus atqve agris ad abi-
 gendum aves [erigunt] et exponunt, ita hi Pastorum stri-
 giles et ministrorum sacrorum flagella ceu ἀλόγων εὐθεῶν
 se Ecclesia ac ministrorum terriculamenta vendiant et tur-
 387 gidi pronuntiant. Sed detrahite leoninam pellem, ut in-
 terius latens vulpes in lucem protracta prodeat. Quid, queso,
 agunt, qvid meditantur, qvid moluntur ad Ecclesiaz com-
 390 modum et Dei gloriam Papales isti visitatores et inspectores?
 an conciones habent crebras? respondeo: non nisi funerales
 largis muneribus conducti? an eruditos edunt libros? res-
 393 pondeo: non libros sed liberos, Parentum simios ut ne ovum
 ovo similius? an sacra biblia doctis commentariis exponunt?
 neutiqvam, studiō enim [χρυσομάς] intenti, Politicam et
 396 Chemicam Practicam assiduè volunt, Jeroboamo præterea
 inserviunt, ceu tributorum sacrorum exactores, ventri in-
 super ac somno dediti, insignes utinam hÿdropicos coaccr-
 399 vant ventres, γυατές δηγαδι, κακαθητία; à Chiragra tamen
 sunt immunes, porrige modò ipsis ducatos mille, et persen-
 tisces satis rapaces eos gestare manus, / sed tempus est,
 402 ut Jdolis illis nuntiò remissò, ad verum Deum conversi, in-
 culpati Episcopi officiò fungantur.

Thesis 20.

405 Examinavimus omnium Idola Pontificum, seu Episcoporum

thi således som Herren, således hans tjener, Matthæus VIII, vers 9; thi de higer efter bytte og rov ligesom kragen, der skriger i lund og skov, de blærer sig, ligesom ræven sætter snarer for gæssene, af overmod, ærgerrigheds og hovmøds opblesthed og stolthed og puster sig op næppe anderledes end bagerens dej, Hoscas VII, vers 4, de omstøbes fremdeles til verdslige, profane og politiske typer; de regner hyrderne over Herrens hijord og andre medhjælpere ved kirkerne for intet, næppe anderledes end skarn, og vurderer dem til en døjt, og de drager aldeles ikke omsorg for præsterne eller hans kirkes tårn, som har ret over for alle. Men ligesom landmændene rejser og opstiller masker og skrämsler i kornet og markerne for at forjage fuglene, således tilbyder disse præsternes strigler og kirkernes tjeneres piske sig ligesom fremmede biskopper som kirkens og de helliges medhjælpers skrämsler og forkynner det svulstigt. Men drag nu skindet af løvnen, at den raw, der skjuler sig derunder, bliver afdækket og kommer frem i lyset. Hvad ger de, beder jeg, hvad tænker de på, hvad ponser de på til kirkens fordel og Guds ære, disse pavelige visitatorer og feltherre? Mon de holder hyppige prædikener? Jeg svarer: ikke undtagen ligprædikener, købte med store gaver. Mon de frembringer lærdé bøger? Jeg svarer: ikke bøger, men børn, forældrenes abcr, at et æg ikke er mere lig et æg. Mon de fremlægger de hellige bibelske sager med lærdé kommentarer? Jeg svarer: ingenlunde, thi de er optaget af iver efter guldimageri, de overvejer vedvarende politisk og kemisk virksomhed, desuden er de Jeroboam til tjeneste som opkrævere af de gejstlige skatter, yderligere hen-givne til mad og søvn, de ophober fremtrædende maver (gid de var vattersottige!), døvne maver, slette vilddyrl. De er dog fri for gigt i hænderne, ræk dem blot 1000 dukater, og du vil føle stærkt, at de har tilstrækkeligt begejstrelige hænder, men det er tid, at de siger sig los fra disse afguds billeder, vender sig til den sande Gud og udøver deres embede som ulastelige biskopper.

Thesis 20.

Vi har nu undersøgt alle ypperstepræsters eller jødiske biskoppers afguds billeder i Jeroboams rige; vi vil omsider hilse rabbinerne eller

Judaicorum in regno Jeroboami: salutabimus jam tandem
 Rabinos seu Synagogæ magna: prefectos, dictos alias Gym-
 nosophistas, Druidas, Professores etc: qui antè laudatis
 408 Pontificibus ad amussim in omni vitiorum illuvie et con-
 sortio ὄμοιηπποι existunt. Qvibus, obsecro, studiis distracti
 411 et occupati tenentur boni viri? respondeo: ἀρρωστολέπτοις;
 annus disputationes nunquam habent, quippe quas aeterno
 ostracismo multarunt, et ceu venenum presentaneum ad
 414 extremas Indiæ oras prosciperunt. Publicas freqventer
 negligunt prelectiones, nulle aperium collegiæ, nec consilii,
 nec auxiliis, nec ulla ope studiose juventuti succurrunt. Sed,
 417 vix versâ, miscros cives horrendarum legum idolis gestandis
 aggravant, ambitionis, avaritiae, arrogantis tumore et fastu
 omnes etiam profanissimos Politicos longis post se relinqunt
 420 parasangis, ut verear, nè ilia tumidis aularum rumpantur Si-
 milis. Non in libris, unde tamen vel altero saniore excepto, ut
 Rabbi Jehuda Haccadosch et Rabbi Levi Bengersen, sed in li-
 423 beris more Pontificum confiendi, toti sunt occupati; ad
 quod naturæ opus si nec propriæ sufficerint vires, nec confec-
 tio alchermes perditas restaurare valuerit, certè tamen pro-
 426 fectò non defuturi sunt College Parastatæ, οὐνεγγοι, coad-
 jutores et Symmictæ in Cathedra domestica suppetias allaturi. Sed do instantiam: nomine studiosus in Consistorio
 429 judicant, multant, increpant, carceri [mancipant]? nonne
 attestations vendunt, et dimissiones habent venales, nonne
 cives gladii, qvō tamen hi agonizantem patriam ab orco
 432 revocârunt, satis fastuose exuum, nonne per πολυαργυρούνιν,
 vacuis relictis nostris Academicis in Comitia et Politica idola
 avolant? nonne cibô putridô et corruptissimô in communi-
 435 tate miserorum civium ventres effarciendos curant auro
 Oeconomi corrupti? nonne titulos deponunt Academicos,
 ceu ascititia dignitate politici longè inferiores? respondeo: /
 171 438 concedo totum argumentum. Tuum autem est lugere, Pro-
 phetas in Saulos esse conversos, et angelos lucis, per st̄giam

den store synagoges forstandere, også kaldet brahminer, druider, professorer o.s.v., som på striben er enige med de foran lovpriste biskopper i hele det smuds og fællesskab af laster. Jeg besværger jer, med hvilke studier er de gode mænd syselsat og optaget? Jeg svarer: uden persons anseelse, de holder aldrig årlige disputatser, som de jo har straffet med evig ostrakisme og ligesom hurtigvirkende gift har landsforvist til Indiens fjerneste kyster. De forsonmer hyppigt de offentlige forelæsninger. De åbnar ingen kollegier. De kommer hverken den studerende ungdom til hjælp med råd eller dåd eller nogen indflydelse, men plager omvendt de ulykkelige akademiske borgere med skrækkelige loves afguds billeder, som skal tilbedes. De lader ligeledes alle de mest verdslige politikere bag sig med lange parasanger, hvad angår ærgerrigheds, havesyges, hovmøds opblaesthed og stolthed, såat jeg frygter, at maverne sprænges på disse opblaste hofaber. De er alle optaget, ikke af at fuldende bøger (dog undtaget en eller anden mere fornuftig som rabbi Jehuda Haccadosch og rabbi Levi Bengersen), men af at gøre børn, til hvilket naturligt arbejde, hvis hverken egne krafter slår til eller forfærdigelsen af Alkermes kan genoprette de tabte krafter, de til visse dog i sandhed ikke vil savne kolleger, assistenter, medhjælpere, koadjutorer og medpræster, som vil bringe hjælp på den hjemlige talerstol. Men jeg gør indvending. Mon ikke de i konsistorium dømmer, straffer, hånér, kaster de studerende i fengsel? Mon ikke de sælger attestater og har dimissioner til salg? Mon ikke de tilstrækkeligt henvindigt berøver de akademiske borgere den kärde, hvormed disse dog harkaldt det stønnende fedreland tilbage fra underverdenen? Mon ikke de flyver til forsamlinger og politisk afguds billeder af nyfigenhed og efterlad der de akademiske lærestole tomme? Mon ikke de sørger for, at de ulykkelige akademiske borgeres maver i kommunitetet mættes med skiden og såre fordærvet faade, bestukket af økonomens guld? Mon ikke de aflegger de akademiske titler som langt ringere end anmasselse og politisk vridighed? Jeg svarer: Jeg opgiver hele beviset; men det tilkommer at sørge over, at profeter er blevet omvendt til Saul'er, og at lysets engle ved underverdenens forvandling ikke så meget er blevet omformet som omskabt til Satans masker og skikkeler.

metamorphosin, in larvas et formas Satane non tam esse
441 transformatos, quam transsubstantiatos.
Coronidis loc⁹ Zedechiam 1: Reg: 22: Achabi concionato-
rem alicum benevolo lectori depingam; hic quidem genui-
444 num Prophetam et Boanerges se venditat, sed simulat, in
vitia quidem generaliter et in speciem intonat et invchitur,
sed nec cameram Achabi intrare, vitia privatim reprehensu-
447 rus, nec in confessionibus privatius aut colloquiis secretiori-
bus more ac Zcl⁹ Johannis Luc: 3: increpare, objurgare,
iram Dei minitari delinqventi Herodi sustinet. Huc accedit,
450 quod avis illa Salomonis Eccl: 10: v: 20 in aurem mihi
mussitavit, bonum hunc virum longiores habere manus, et
munus ac vicem Secretarii haud raro non rogatum supplere,
453 oblatam Regis monetam haudqvaquam spemere. Sed de-
pone, queso, ista idola et indu tibi Elise ac Johannis Heroi-
cum Spiritum; quod si no feceris, Deus sanguinem impii
456 in peccatis suis monentis, et à te justā haudqvaquam severi-
tate moniti, aut ad meliorem vitæ frugem reducti, à te certō
certius reqviret, et quidem in extremis mundi flammis ex-
459 urendi.

COROLLARIA

I.

462 Imperium nostrum patrium seu Svecorum inter reliqua
Christianī orbis regna excellit, ceu inter ignes luna minores,
ob 4: regii throni fulcra, 1 castam pietatem, 2: invictam for-
465 titudinem, 3: solidam prudentiam pacis belliique tempore,
4: probitatem in subditos intemeratam, atqve ob ministri-
rum regiorum, Civilium ac militarium fidem, innocentiam,
468 candorem, fortitudinem, ac prudentiam, sed præcipue non
fucatam in Deum pietatem.

2.

471 Optimè regnum administratur, ubi Princeps fucrit bonus